

Negres a Amèrica

Joan F. Mira

Ja em disculparan el títol, que és molt lleig: negres a Amèrica. A Amèrica del sud, del centre i sobretot a Amèrica del nord, on ja fa anys que no es pot dir "negres" i cal dir "afroamericans", com si el color fóra encara una vergonya. No sé com van les coses, en matèria de noms, en un país com el Brasil, tan gros com els Estats Units, i amb més població descendent dels esclaus africans. Al Brasil, com a Cuba (que era Espanya, no ho oblidem), l'abolició de l'esclavitud va tardar encara alguns anys més que al gran país del nord. I juraria que, com al gran país del nord, al gran país del sud els negres ocupen encara els nivells inferiors d'educació, d'ingressos, de salubritat pública, d'espais de residència. Juraria, sense haver-hi estat mai, que a les favelas de Rio de Janeiro hi molta més pell fosca que pell clara. Com als barris més pobres de les ciutats nord-americanes, que solen ser els barris més antics, el *downtown*, els carrers vells on l'habitatge és més barat, les cases de materials més pobres, l'atenció municipal insuficient, la brutícia més visible. I això sí que ho conec personalment, això ho he vist a Nova York i a Los Angeles i ho vaig veure també a Nova Orleans. Per això no m'han sorprès les imatges dels diaris i de la televisió, aquests dies de la gran tempesta i de la gran inundació, on es veia repetidament clar que la immensa majoria de les víctimes eren negres, simplement negres. Moltíssims negres en aquell estadi on s'acumulava l'horror, poquíssims blancs. Negres corrent pels carrers i assaltant les botigues, negres a les teulades demanant auxili, negres desesperats i negres rescatats. Els blancs que s'hi veien, o devien ser pobres, o havien tingut mala sort. Els blancs, massivament, havien escapat a temps. Només s'entén si es pensa que els negres, precisament, vivien a la part vella de la ciutat, la més pobra, la que ha quedat coberta per l'aigua. I si imaginem que, al contrari que els blancs, la major part no van poder o no van voler fer cas de l'ordre d'evacuació immediata. I això, si no vaig errat, té una explicació doble: els negres de Nova Orleans (com els de tantes ciutats) són pobres, els negres ignoren l'autoritat (tot i que l'alcalde de la ciutat és també negre). Fets que, al seu torn, també tenen alguna explicació. No és una conspiració perversa del poder blanc, no és un resultat fatal del capitalisme, no és un efecte de polítiques odioses: potser és una mica de tot això, però sobretot és una cosa molt més radical i més profunda. I és que els negres americans són víctimes des d'abans de ser americans, i ser americans és resultat de la condició de víctimes.

Tothom que ha emigrat per poblar aquella terra immensa i "nova" ho va fer per pròpia voluntat, per buscar-hi una vida millor, per fugir d'alguna opressió o persecució, per construir-s'hi una existència diferent, per treballar-hi amb llibertat. I això, des dels primers pares fundadors fins les onades de jueus, d'italians o, més recentment, de coreans o de vietnamites, i fins i tot de portoriquenys, cubans o mexicans. Tothom, ex-

cepte els negres. Capturats per capitosts africans, comprats, estibats als vaixells, venuts, esclaus durant més de dos segles, separats de les famílies, impedits de formar famílies pròpies, obligats al treball forçat. I això deixa senyals molt profunds i molt difícils d'esborrar. El resultat és que, des del final de l'esclavitud fins ara, els negres s'han quedat sempre al fons del fons, amb discriminacions legals primer, després sense obstacles formals, però amb barreres internes i externes ben reals. Alguns, amb esforç excepcional, han pujat fins a llocs que abans eren impensables, fins al Tribunal Suprem, fins al comandament de les forces armades, fins al nivell de Colin Powell o de Condoleeza Rice. Però només alguns. La resta, s'han quedat on eren sempre: al final del tot, veient com italians, jueus, coreans o qualsevol nouvingut els han passat davant. Pobres, i desconfiant del poder i de tota autoritat. Víctimes d'una història terrible. I vostès els han vist a la tele: víctimes massives de la catàstrofe. Víctimes i desesperats, com fa cent anys, i dos-cents i tres-cents. I no és gens fàcil que això pugui canviar, perquè és massa profund i massa antic.

"Alguns, amb esforç excepcional, han pujat fins a llocs que abans eren impensables, fins al Tribunal Suprem, fins al comandament de les forces armades, fins al nivell de Colin Powell o de Condoleeza Rice. Però només alguns. La resta, s'han quedat on eren sempre: al final del tot, veient com italians, jueus, coreans o qualsevol nouvingut els han passat davant. Pobres, i desconfiant del poder i de tota autoritat. Víctimes d'una història terrible"